

- viii. 4092 - 343/1934-35 - 1935. vi. 22. - köstüneti - egyházi jogi jót.
4169 - 5/1935-36 - " ix. 18. - egyházi jogi jót - nytko;
ix. 4859 - 261/1936-37 - 1937. iv. 15. - kételes - nytko;
x. 5379 - 345/1937-38 - 1938. vii. 20. - nepps - nytko;

Mád, Templén m. 1813. iv. 2. íjrt.

avatósi átirat: 1354/1937-38.

Rep: 1938. vii. 27.

1301 - 1937 / 1938 szám.

Érk: 19__ évi 1938 JUN. 21. n.

Előirat: _____

drb. melléklet. Utóirat: _____

Bizálatra kiadatik:

Dr. Tacser Gyula

" Bacsó Feu²

professzor matematik.

Debrecen 1938. június 21-én.

Előzárva.

1938 június 20

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

e. i. dékán

Előzárva!
1938. júny. 21. dékán

A részvénytársaság igazgatóságának szervezete,
.....
eljárása és képviseleti joga.
.....

Doktori értekezés a kereskedelmi
jog világából.-

I r t a :

Zimmermann László

1./ Az igazgatóság szervezetéről általában.

A magyar kereskedelmi törvény 182.§-a az igazgatóság fogalmát következőképen határozza meg: " A részvénytársaság ügyeit igazgatóság intézi, mely egy vagy több személyből állhat és a részvényesek közül, vagy másokból fizetés mellett, vagy anélkül választatik."

Kereskedelmi törvényünk ezen rövid határozményára alapján kell az igazgatóság jelleget megállapítanunk, mire nézve a törvénszöveg kö-

vetkező szavai szolgálnak támpontul: " A részvénytársaság ügyeit igazgatóság intézi. "Intézkedési joggal gyakorlati értelemben csak a tulajdonos, vagy annak oly helyettese bír, akit a tulajdonos minden őt megillető jogok gyakorlására és teendők végrehajtására feljogosít, .-Az igazgatóságot tehát a törvény betűi szerint a tulajdonost minden tekintetben helyettesítő, ahelyett és annak nevében teljhatalmulag intézkedő közegnek kell minősítenünk, ez igazgatóság ily feladat betöltésére van hivatva.- A részvényesek külön-külön és egyenként a társaság vagyonának kezelésére vonatkozólag semmiféle rendelkezési joggal nem bírnak, miután egyenként és külön-külön a társasági vagyonnak nem tulajdonosai.- A tulajdonos a részvényesek összessége, mely a vagyon feletti rendelkezés jogát csakis a közgyűlésen gyakorolhatja, máshol és másmódon soha.-A közgyűlés azonban permanenciában nem tartható, sőt ritkán ül össze és akkor sem fordíthat elég-

séges időt mindazon szükséges intézkedések megtételére, melyeket a társaság célja és a társasági vagyon gyümölcsöző kezelése megkövetel.-Szükségképpen kell tehát létezni egy oly közegnek, amely a tulajdonost - a részvényesek összességét - vagyis a részvénytársaságot folyvást képviseli, annak nevében és ahelyett mindazon intézkedéseket megteszi, amelyek egy ember tulajdonát képező üzletben a tulajdonos hatáskörébe tartoznak és annak személyétől ugyszólván elválaszthatatlanok.- Viszont a részvénytársaság érdeke megköveteli, hogy a lehető legszélesebb hatáskörrel felruházott helyettest állítson képviselőjéül, mert ha ezt nem tenné, vagy permanenciában kellene tartania közgyűlését, vagy pedig - mivel ez lehetetlen - azon képtelen helyzet állana elő, hogy a vagyonkezelésre a tulajdonos csaknem minden befolyásáról lemondana.-

Az igazgatóság ezek szerint a társaság képviselője - mandatáriusa - tehát sokkal

több, mint a kereskedelmi meghatalmazott, sőt több a cégvezetőnél is.-

Az igazgatóságot némelyek végrehajtó közegnek minősítik.-E nézet azonban helytelen, mert még a mi szűkszavú kereskedelmi törvényünk is az igazgatóságot nem csupán exekutív hatáskörrel ruházza fel, de az ügykezelés minden ágában intézkedési jogot ruház rá, mely tekintetben az alapszabályok is csak mérsékeltén gyakorolhatják a hatáskör megszorításának a jogát.-

Az igazgatóság /: Direction, Verwaltungsrath, Ausschuss :/ elnevezéssel a törvény a részvénytársaság azon szervét ruházza fel, mely a társaság ügyeit intézi.-Azt azonban a törvény nem követeli meg, hogy az intéző közeg csakis a törvény által használt névvel neveztessek, lehet az igazgatóságot választmánynak, kezelő bizottságnak stb. nevezni, de az feltétlenül szükséges, hogy az alapszabályokban azon körülmény, mely szerint a

kereskedelmi törvény 182.§-ában meghatározott intézkedéssel a más néven nevezett közeg ruházattal fel, határozottan kiemeltessék.-Abból, hogy a társaság valamely közege igazgató címmel ruházattal fel, - de a törvény értelmében megalakítandó igazgatóságnak nem tagja - nem következik, hogy pusztán ezen cím viselésének jogánál fogva az illető az az igazgatóságot törvényileg megillető hatáskörrel felruházottnak tekintessék, mert a társaság képviselőjeként szereplő igazgató csak az lehet, aki kifejezetten ilyennek lett megválasztva, vagy az alapítók által kinevezve és aki a működésképeség alább felsorolandó törvényes kellekeivel is bír.-

Az igazgatóság tagjainak számát a törvény nem korlátozza.-Állhat az igazgatóság egy vagy több személyből is a társaság tetszése szerint választhatók csak részvényesek, vagy nem részvényesek közül is.-Erre vonatkozólag az

alapszabályoknak kell a szükséges intézkedéseket tartalmazniok.-Nem igen szokásos,de nem is célszerű,hogy az igazgatóság csupán egy személyből álljon.-Eltekintve minden egyéb októl,már csupán az elhalálózás esélye is annyira ellene szól az egy tagból álló igazgatóság szervezésének,annyira ellensúlyozza az emellett felhozható csekély értékű előnyöket,hogy ily rendelkezés célszerűtlenségének további bizonyítgatása felesleges.-

Egyes részvénytársaságoknál szokásban van az igazgatóságot oly módon szervezni,hogy bizonyos számú rendes és ezek mellett póttagokat választanak,utóbbiak csak akkor lesznek hivatva és kötelezve az igazgatósági teendők gyakorlására,ha abban egy vagy több rendes tag hosszabb ideig akadályozva van,vagy ha a rendes tagok sorában bármi okból üreseedés áll be.-A póttagok választása azért cél-

szerű, mivel az igazgatóság tagjait a közgyűlés választhatja, tehát az időközben megürült állások betöltése is a közgyűlés feladata, a póttagok előre megválasztása által a közgyűlés összehívása feleslegessé válik.-A póttag intézményének egyéb gyakorlati jelentősége nincs.-

A törvény e kérdésben rendelkezést nem tartalmaz, tehát póttagok választhatók.-A rendes és póttag megkülönböztetése csak a társaság benső működési körében foglalhat helyet, kifelé azonban sem a bíróságokkal, sem harmadik személyekkel szemben e megkülönböztetés joghatállyal nem bír.-Az igazgatóság valamennyi tagjának cégjegyzési jogosultsága a K.T.184.§-a értelmében az illetékes törvényszéknél bejegyzendő, továbbá aláírásaikat hitelesíteni, vagy hitelesített alakban bemutatni tartoznak.-Ügyszintén az igazgatóság

tagjaiban történt minden változás bejelentendő. A K.T.189.§-a értelmében az összes igazgatósági tagok egyetemlegesen felelősek.-Mivel tehát a felelősség az összes igazgatósági tagokat illeti,ebből önként következik,hogy a jog és hatáskör egyenlő.- Ebből kifolyólag a póttag ép ugy jogosult az ügykezelésbe bármikor befolyni,az igazgatóság ülésein megjelenni, ott szólási és szavazási jogát érvényesíteni,mint a rendes tag és ha ezen jogokat behívásáig nem is gyakorolja,a felelősség alól ép oly kevésbé menekülhet,mint a rendes tag.-

Az igazgatósági tagok kvalifikációjára vonatkozólag nem találunk a törvényben semmi intézkedést.-Igen helyesen,mert a kvalifikáció a vállalat természeténél fogva sokféle szempontból határozható meg és sok esetben az alapszabályok e részbeni korlátozó intézkedései sem válnának a társaság ja-

vára.- Természetesen annak nincs akadálya, hogy az igazgatósági tagság valamely kvalifikációhoz köttessék.-Például,hogy ilyenek csak kereskedők,bizonyos számu részvénnel bíró részvényesek lehetnek; hogy a megválasztott bizonyos számu részvényt a társasági pénztárba letenni köteles;hogy az igazgatóság tagjai más részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelő bizottságának tagjai nem lehetnek stb. Mindenesetre azonban csak természetes,nem jogi személyek lehetnek igazgatósági tagok.- Nem önjogu személy törvényes képviselője /: a bukott tömeggondnoka :/ is lehet igazgatósági tag,valamint a társasággal szerződéses viszonyban álló részvényes is.- Terhelő szerződések kötésére nem jogosult,például kiskoru,vagy gondnokság alatt álló egyének szintén nem választhatók igazgatósági tagokká;ez a meghatalmazás jogi természetéből önként kö-

vetkezik, de következik a törvény azon intézkedéséből is, melyek szerint az igazgatóság tagjaira személyes felelősség hárul. - Oly egyéneknek igazgatósági tagokul való megválasztása, aki ezen időben egyszersmint a társaság fizetett tisztviselői, ha az alapszabályok nem tiltják, meg nem támadható, de célszerűnek nem tekinthető. - Az igazgatóság tagjai egyszersmint nem lehetnek a felügyelő bizottságnak is tagjai. - Ezen tilalmat a K.T.195.§-a határozottan kifejezi. - Végül - ha az alapszabályok ki nem zárják - terhes szerződés kötésére jogosult nők is beválaszthatók az igazgatóságba.

Ami az egyes igazgatósági tagoknak a társasággal szemben fennálló jogviszonyát illeti, különösen ki kell emelni azt, hogy a társaság képviselőjeként csak az igazgatóság szerepel, az egyes tagok tehát külön-külön és egyenként nem képviselik a társaságot,

vagyis ha az igazgatóság megbízásából egyes funkciókat teljesítenek, az igazgatóság megbízottául tekintendők.-Ezen jogviszonyon alapszik az igazgatóság hatásköre és felelőssége, valamint az egyes igazgatósági tagok jogviszonya az igazgatósághoz.-

Végül meg kell emlékeznünk az igazgatósági tagok dotálásáról is, mint igen fontos kérdésről.-A K.T.182.§-a a díjazásra vonatkozólag semmi megszorító intézkedést nem tartalmaz.-

Tiszteletbeli hivatalok kreálása a részvényvállalatoknál nem célszerű és nem is méltányos, mert itt arról van szó, hogy a részvényesek által a vállalatba befizetett tőke minél hasznosabban gyümölcsözzön.-Ha e cél eléretik, az érdek elsősorban az igazgatóságé, méltányos és jogos tehát, hogy azok, akik a részvényesek érdekében fáradoznak, fáradozásuk méltó

jutalmában részesüljenek.-A társaság üzleti érdekei egyenesen megkövetelik,hogy az igazgatóság tagjai díjaztassanak,mert pontos szolgálatot csak megfelelő ellenszolgáltatásért várhatunk.- Másfelől azonban a díjazás arányosságát is szem előtt kell tartani,azaz megfelelő több jutalomban részesítendőök azon igazgatósági tagok, akik a munka nagyobb részét teljesítik;különösen azok,akiknek szakképzettsége szolgál a cél elérésének legfőbb eszközéül.-

A díjazás lehet előre meghatározott fizetés,jutalék,vagy utólag megállapítandi tiszteletdíj.-

A fix fizetés ott és akkor célszerű,ha a vállalat már normális viszonyok közé jutott,azaz,hol majdnem mindig egyenlő munka lehetőleg biztos és azonos jövedelmet eredményez.-Ennek célszerűsége abban áll,hogy a költség előirányzat e részben is szabatosan

állitható fel, az igazgatósági tagok szempontjából pedig abban, hogy bizonyosak fáradozásuk mily mérvű díja felől és ebbeli jövedelmüket számításba vehetik.-Hátránya azonban a fix fizetésnek az, hogy az igazgatóság tagjai tudva, hogy bármily eredményt érnek el, munkadíjuk ugyanaz marad, hajlandóvá lesznek a sablonszerű munkára és minden oly vállalkozás mellőzésére mely nagyobb tevékenység kifejtését igényli.-

Másik neme a díjazásnak a jutalék, mely a nyereségből megállapított százalék szerint való részesedést jelent.-E rendszer előnye, hogy csak nyereség esetén illeti meg az igazgatóságot és így deficités években nem terheli az igazgatóság díjazása is a társaság amugy is kedvezőtlen eredményét, valamint előnye az is, hogy a jutalék fokozza az igazgatósági tagok buzgalmát, vállalkozási kedvét és kitartását.-E rendszer hátránya az, hogy a pillá-

natnyi siker elérhetése kedvéért az igazgatóság tagjait kockázatos vállalatokba bocsátkozásra ragadja, sőt okul szolgálhat arra is, hogy a társaság viszonyai kedvezőbb színben tüntettesse- nek fel, mint aminőt a tisztva valóság megen- gedne .-

Az esetről-esetre megállapítandó tiszteletdíj, mint dotálási mód, tekinthető a legkevesbbé megfelelőnek.-Mert egyrészt ezen kérdésnek a közgyűlésen való örökös felvetése nézeteltérésekre és vitákra, általában egyenet- lenkedésre ad alkalmat, másrészt az igazgatósági tagokat munkájuk leendő gyümölcse tekintetében kétségben hagyja és így azok munkakedvét és buzgalmát nagyrészbzen károsan befolyásolja.-

2./ Az igazgatóság szervezetéről részletesen.

A törvény az igazgatóság szervezetének és jogkörének meghatározása tekintetében a társaságot széleskörű rendelkezési joggal ruházza fel.-Ezen jogát az igazgatóság az alapszabályokban beiktatott, állandó érvényű határozmányok, vagy időnkénti, ideiglenes érvényű közgyűlési határozatok alapján gyakorolja.- Az igazgatóság szervezetének és jogkörének

megállapítása az alapszabályokban fontos, mely tekintetben a középuton kell haladni, mert széles határok kijelölése visszaélésekre adhat alkalmat, tulszigoru intézkedésekkel viszont az igazgatóság keze van megkötve.-

a./ Az igazgatóság megalakulása.

Különbséget kell tennünk a megalakulás szempontjából az első^{és} a későbbi igazgatóságok között.-A részvénytársaság első igazgatósága kétféle módon alakítható meg.-A K.T. 183.§-a ugyanis feljogosítja az alapítókat arra, hogy az első igazgatóságot, de csak legfeljebb három évi időtartamra, ők nevezzék ki: "Az első

igazgatóságot az alapítók nevezhetik ki.-Az ily kinevezés azonban,mely legfeljebb három évre történhetik,a tervezetben világosan felemlitendő. Az igazgatóság tagjait,a netaláni kártérítési igények épségben tartása mellett,a közgyűlés bármikor elmozdithatja." Ha az alapítók ezen jogukkal élni kívánnak,kötelesek azt a K.T.150. §-ának határozmányai értelmében szerkesztendő " Tervezet "-ben nyílt kifejezésre juttatni, kijelentve azt is,hogy valamennyi,vagy csak bizonyos számú igazgatósági tag kinevezéséhez tartanak igényt,valamint azt is,hogy a kinevezés a K.T.183.§-a által megszabott korlátan belül mely időtartamra érvényes.-

Az alapítóknak az alakuló közgyűlés előtt meg kell állapodniok az általuk kinevezendő igazgatósági tagok személyére nézve.- Ezen megállapodást az alapítók,vagy azok közös megbizottja által aláírandó jelentésbe be kell

foglalni és ezen jelentést a tárgysorozat szerint az alakuló közgyűlésnek be kell mutatni.-

Az alapítók azonban nem térhetnek el azon határozományoktól, melyeket a közgyűlés által elfogadott alapszabályok az igazgatósági tagok számának, a tagság feltételeinek, a kvalifikációnak és a hatáskörnek megállapítása ügyében tartalmaznak.-Ha például az alapszabályokban az áll, hogy igazgatósági tag csak részvényes lehet, ilyenül nem részvényest az alapítók sem nevezhetnek ki, ha csak általuk kinevezendőkről nézve az alapszabályok kivételt nem állítanak fel.-

A közgyűlés az alapítóknak a kinevezésére vonatkozó jelentését azon szempontokból vizsgálja meg, hogy a kinevezettek ellen nem emelhető-e kifogás a már elfogadott alapszabályok határozományai alapján.-Ez okból az alapszabály-tervezetet előbb kell le-

tárgyalni, mint az alapítóknak az igazgatósági tagok kinevezésére vonatkozó jelentését.- Ha jogos kifogás emelhető, az alakuló közgyűlés a jelentés tudomásul vételét és a kifogásolt igazgatósági tag vagy tagok cégjegyzési jogosultságának bejegyeztetését megtagadhatja és az alapítókat ez esetben az alapszabályoknak megfelelő kinevezésre utasíthatja, mi, ha nyomban meg nem történheték, az alakuló közgyűlés elnapolandó.-

Ha kifogás nem emeltetett, vagy a kifogás a közgyűlés többsége által elvetett, az alapítóknak a kinevezésre vonatkozó jelentését az alakuló közgyűlés tudomásul veszi.-

Ha az alapítók a nekik törvényileg biztosított kinevezési joggal élni nem kívánnak, ez esetben az első igazgatóságot az alakuló közgyűlés, a későbbi igazgatóságot pedig a K.T.179.§-a értelmében a rendes, vagy e célból

egybehívott rendkívüli közgyűlés alakítja meg.-
Erre nézve az alapszabályok határozmányai
irányadók, melyeket a választás kifogásolhatat-
lansága érdekében pontosan be kell tartani.-

A közgyűlésnek vagy már előze-
tesen, vagy nyomban a választás megejtése után
tudomást kell szereznie arról, hogy a jelölt
egyének esetleges megválasztásukat hajlandók-e
elfogadni.-A megválasztottakat, ha a közgyűlé-
sen nem lettek volna jelen, még a cégjegyzési
jogosultság bejegyzésének kérelmezése előtt a
közgyűlési elnökség átirata, vagy jegyzőkönyvi
kivonat útján, a választásról értesíteni kell.
Ezek főleg azért szükségesek, mert ezek el-
mulasztása esetén a társaság a megválasztott
ellen kártérítési igénnyel nem léphet akkor,
ha az a mandátumot nem fogadja el s ennek
folytán költségek merülnének fel.-

Helyes intézkedés, ha a közgyűlés

jelölő bizottságot küld ki, amely bizottság javaslatára a részvényesek egyikére nézve sem kötelező és senkit szabad választási jogában nem korlátozhat.-

A választás ellen kifogást emelő részvényesek kifogásukat csak a K.T.174. §-a értelmében a társaság ellen intézendő kereset útján érvényesíthetik: " Minden egyes részvényest kereseti jog illeti a közgyűlési határozat ellen, ha az a törvénnyel, vagy az alapszabályokkal ellenkezik." A kereset folytán az illetékes törvényszék a választás érvényben tartása vagy megsemmisítése ügyében ítéletileg dönt.-A kereseti jog nem függ attól, hogy a részvényes a választás ellen a közgyűlésen óvást emelt-e vagy sem; vagy hogy óvásának a közgyűlési jegyzőkönyvbe való felvétele mellőztetett, sőt attól sem, hogy a választás érvénytelenítését követelő részvényes a közgyűlésen nem vett részt.-

b./ A végleges megalakulás további kellékei.

Az igazgatóság a kinevezéssel, illetőleg a megválasztással még nem tekinthető véglegesen és teljesen hiánytalanul megalakultnak, mivel a végleges megalakulásnak még további, a K.T. által előírt feltételei vannak.-

Ezek a következők: A kinevezett, illetőleg megválasztott igazgatósági tagoknak a kereskedelmi cégjegyzékbe való bevezetés végett az illetékes törvényszéknél való bejelentése, hitelesített aláírásuk bemutatása és a cégjegyzékbe elrendelt bevezetés közzététele.

Az új igazgatósági tagoknak az

illetékes törvényszéknél való bejelentésére vonatkozólag a K.T.a következőket tartalmazza:

" Az igazgatóság tagjai a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetés végett az illetékes törvényszéknek haladéktalanul bejelentendők.-Egyidejűleg a bejelentéssel az igazgatóság tagjai ugyanott aláírásukat hitelesíttetni, vagy hitelesített alakban bemutatni tartoznak.-Az igazgatóság tagjaiban történt minden változás a kereskedelmi cégjegyzékbe leendő bevezetés végett az illetékes törvényszéknek hasonlóan bejelentendő.-Az ily változásoknak harmadik személyek elleni joghatályára nézve a jelen törvény 42. §-ában foglalt határozatok nyernek alkalmazást." /: K.T.184.§. :/.-

E törvénycikkelyekben a haladéktalanul szóra kell súlyt fektetnünk, mely a K.T-ben gyakran előforduló kifejezést a kir. Kuria döntvényei, az ok és cél különbözőségének

figyelembe vételével, különbözőképp értelmezik, de ezen értelmezések mindegyike megegyezik abban, hogy a haladéktalanul kifejezés alatt oly határidő értendő, mely alatt a törvény által kívánt cselekmény végrehajtása rendes körülmények között lehetséges.-Tehát ugy a kinevezett, mint a megválasztott igazgatósági tagok bejelentése a közgyűlés jegyzőkönyvén alapszik, a bejelentésre nézve a határidőt ezen jegyzőkönyv, továbbá a bejelentés felszerelésére szükséges egyéb okmányok /: aláírások hitelesítése :/ elkészítésére szükséges idő állapítja meg.-

Ha új társaság jelenti be első igazgatóságát, ez a cég bejegyzése iránti kérvénnyel egyidejűleg történik, ha pedig az igazgatósági tagokat a társaság fennállása folyamán az időnkénti rendes közgyűlések választják, a bejelentés ezek jegyzőkönyvének bemutatásával együtt történik.-

A bejelentés alakja egyszerű kérvény, melyhez a választást eszközölt közgyűlés jegyzőkönyve eredetiben csatolandó; a megválasztott igazgatósági tagok névszerint felsorolandók és rendes lakásuk megjelölendő.-Az igazgatósági tagok polgári állása, vagy foglalkozásának megjelölése nem szükséges.-A kérvényt aláírás gyanánt az alapszabályokban előírt cégjegyzéssel kell ellátni.-

A törvény idézett pontja értelmében az igazgatóság tagjaiban történt minden változás bejelentendő.-Tehát bejelentendők a kilépések, új választások, halálozások, elmozdítások.-Mindezen bejelentések a közgyűlés azon jegyzőkönyvén alapulnak, mely a kilépést tudomásul vevő, az elmozdítást kimondó határozatot, vagy a választást tartalmazza.-

A bejelentéssel egyidejűleg az igazgatóság tagjai aláírásaikat az illető tör-

vényszéknél hitelesített, vagy hitelesített alakban bemutatni tartoznak.-Ezen határozmány a cégjogban gyökerezik és célja a cégaláírásokkal üzhető visszaélések lehető meggátlására irányul.-

A cégre vonatkozó azon bejegyzések, melyeket a törvény megkiván, a törvénytől vezetett cégjegyzékbe vezetnek be.- Az egyéni és társas cégek bejegyzése külön-külön cégjegyzékbe történik; a részvénytársaságokra vonatkozó minden bejegyzés a társas cégek jegyzékébe eszközöltetik.-E cégjegyzék rovatai a következők: 1./ a cégek folyószáma és alszáma, 2./ a bejegyzést elrendelő végzés kelte és iktató száma, 3./ a cég szószerinti szövege, 4./ a főtelep és a fióktelepek helye, 5./ cégvezetők és felszámoló cégvezetők, 6./ a társaság jogviszonyai, 7./ irattári szám, 8./ jegyzet.-

A cégjegyzékbe a bevezetések csak birói határozat alapján eszközölhetők,

törlésnek helye nincs; a netáni téves bejegyzések szintén bírói határozat alapján helyesbítettnek. A cégjegyzék bárki által megtekinthető és lemásolható.-Bárki kívánságára a törvényszék hivatalos másolatot szolgáltat ki.-Ezen hiteles másolat bizonyítékul szolgál úgy a cég, valamint az igazgatósági tagok cégjegyzési jogosultsága, vagy a jogosultság megszűnése tekintetébeni bejegyzések megtörténtének.-

A bejegyzés keresztülvitele után annak közzététele iránt a törvényszék hivatalból nyomban megteszi a szükséges intézkedéseket, melynek költségeit a társaság -végrehajtás terhe alatt - köteles megtéríteni.-

Az igazgatóság tagjainak bejelentése nem csupán nyilvántartási célt szolgál. Nem lehet azt mondani, hogy a bejelentés jogokat nem ad és kötelezettségeket az illetőkre nem hárít, ennél fogva a bejelentés elmulasztásának jogkövetkezménye csakis pénzbírság kirovása

lenne, melyet a K.T.21.§-a előír.-Igaz ugyan, hogy a megválasztott igazgatósági tagok bejelentésének elmulasztása az illetők felelősségét meg nem szünteti, de másfelől a törvényszék felügyeleti jogából kifolyólag megállapítható azon jogkövetkezmény is, hogy az igazgatósági tagok bejelentése alapján hozott, a bejelentést tudomásul vevő, illetve az illetők cégjegyzési jogosultságának bejegyzését és közzétételét elrendelő végzés szolgál kétségszű, bizonyítékul annak, hogy a törvény követelményeinek elég lett téve és hogy ennél fogva az igazgatósági tagok működése törvényes alapon nyugszik.-

Az alábbiakban részletes vizsgálat alá vesszük a bejelentés elmulasztásának következményeit, külön-külön vevén tárgyalás alá a felmerülő egyes eseteket.-

Három esetet különböztethetünk

meg.-

a./ Az első eset az, ^{ha} ujjonnan alakult részvénytársaság cégét bejegyeztetni elmulasztja, mely esetben természetesen a kinevezett vagy megválasztott igazgatósági tagok bejelentése is elmarad, mivel ezen bejelentést a cég bejegyzése iránti kérvénynek kell tartalmaznia és a törvényszék oly jelentést, mely a cég bejegyzése iránti kérelmet megelőzné, visszautasítana.-Ez esetben a K.T.160.§-ában gyökereznek a mulasztás következményei:-" A részvénytársaság a kereskedelmi cégjegyzékbe történt bevezetés és kihirdetés előtt létezőnek nem tekintetik.- A bejegyzés és kihirdetés előtt kibocsátott részvények vagy hányadrészvények semmiek és azok kibocsátói minden, a kibocsátásból származó kárért egyetemlegesen felelnek.-Azok, kik a bejegyzés és kihirdetés előtt a társaság nevében eljárnak, személyesen és egyetemlegesen

felelősek."

Amíg tehát a részvénytársaság cége bejegyezve nincs, az jogi személynek, vagyis egyáltalán létezőnek nem tekinthető. - Szerződéseket nem köthet, kötelezettségeket nem vállalhat, perbe nem állhat, részvényeket ki nem bocsáthat, stb. - Ha mind ezt mégis teszi, harmadikkal szemben nem a nem létező társaság, hanem kizárólag a társaság nevében eljártak válnak személyesen és egyetemlegesen kötelezettek. - Ezek az alakuló közgyűlés megtartásáig az alapítók, azon túl pedig a kinevezett vagy megválasztott igazgatósági tagok. - Ha tehát a társaság, mielőtt cégét bejegyeztette volna, feloszlának - miután ez esetben az eszközölt befizetések a K.T.154. §-ának ut. bekezdése értelmében hiánytalanul visszatérítendőek, az igazgatóság tagjai személyesen maradnak felelősek azon kötelezettségekért, melyeket a tényleg létre nem jött tár-

saság nevében vállaltak.-

A bejelentés elmulasztása ily esetben tehát az igazgatósági tagokra nézve súlyos jogkövetkezményekkel jár.-Megjegyzendő, hogy a K.T.hivatkozott 160.§-a a kihirdetést tüzi ki azon időpontul, midőn a társaság jogilag létezőnek tekintendő.-Nem elég tehát a cég bejegyzését kérelmezni, sőt nem elég az sem, hogy a cég bejegyzése bíróilag elrendeltetett, hanem a társaság alakulása csak azon időponttól tekinthető befejezettnek, midőn a vonatkozó közzététel megjelent.-Mindez nem jelenti azt, hogy a társaság nevében, annak terhére, vagy javára az alakulás folyamán kötelezettségeket kötni nem lehetne, mivel ez majdnem elkerülhetetlen, sőt a legtöbb esetben a sikeres üzleti működés előkészítésének alig mellőzhető feltétele.-Az azonban bizonyos, hogy az ily kötelezettségek tekintetében a személyes felelősség terhe alól

a társaság nevében eljáró személyek csak akkor szabadulnak, midőn a cég bejegyzése már közzététetett.-

b./ Másik eset az, ha a már fennálló, bejegyzett céggel bíró társaság által újonnan választott igazgatósági tagok bejelentése mulasztatik el.-Erre vonatkozólag a K.T. 184.§-a intézkedik, mely a bejelentés haladék nélkül való eszközését rendeli el.- A törvény ezen határozmányának figyelmen kívül hagyása, már nem jár azon jogkövetkezményekkel, melyekre az előbbi pontban rámutattunk.-Maga a társaság jogilag létezik, mindazok által a társaság nevében vállalt kötelezettségeikért, kik ily kötelezettségek vállalására felhatalmazva lettek, a társaság lesz felelőssé, akár bejelentették a törvényszéknél az illető meghatalmazottak vagy képviselők, akár nem.-Ez természetes következménye a társasági cég már megtör-

tént bejegyzésének, mivel ellenesetben a megválasztott igazgatósági tagok bejelentésének elmulasztása útján veszélyes visszaélések elkövetésére nyerne a társaság szabadalmat.-A közgyűlés által megválasztott igazgatósági tagok által a társaság nevében vállalt kötelezettségekért - a bejelentés megtörténte előtt is- a társaság felelős; az igazgatósági tagokat harmadikkal szemben személyes felelősség nem terheli.-

c./ A harmadik eset az, ha a kilépett vagy elmozdított igazgatósági tagok cégjegyzési jogosultságának megszűnését nem jelentik be az illető törvényszéknél.-E kérdésben a K.T.184.§-ának utolsó bekezdése intézkedik, melynek értelmében ez esetben a K.T.42.§-ának rendelkezései nyernek alkalmazást.-E szerint: " A cégvezetési meghatalmazás megszűnése bejegyzés végett a főnök által bejelentendő.- Ha a cégjegyzési jogosultság megszűnése a kereskedelmi cégjegyzékbe be nem

vezettetik és közhiré nem tétetik, a főnök e tényt egy harmadik ellenében csak annyiban érvényesítheti, amennyiben igazolni képes, hogy ez utóbbi előtt a cégvezetés megszűnése az ügylet megkötésekor ismeretes volt."/: K.T. 42.§. :/.-

A törvény ezen rendelkezése szerint a bejelentés elmulasztása az említett esetben a társaságra nézve súlyos jogkövetkezményekkel jár.-Ha ugyanis a kivált igazgatósági tag kiválása után a társaság nevében kötelezettségeket vállalt, ezekkel a társaság lesz megterhelve, ha változás nincs bejelentve.-Mentességnek csak akkor van helye, ha a társaság a vállalt kötelezettség alapján a társaság ellen követelést formáló harmadikkal szemben igazolni képes, hogy az ügylet megkötésekor a cégjegyzési jog megszüntéről tudomással birt.- A törvény a tudomással bírás tényleges beigazolására fekteti a súlyt, a társaság helyzete a bejelentés elmulasztása miatt ennél fogva sok esetben még

súlyosabbá válik.-

Mivel azonban a törvény által rendelt bejelentések megtételére az igazgatóság van kötelezve, ha e részben mulasztás történt és, ha e mulasztás folytán a társaságra kár hárul, ennek viselésére a mulasztásban vétkes igazgatósági tagok kötelezhetők, vagyis a bejelentés elmulasztásának jogkövetkezményeiért a társasággal szemben felelősek.

c./ Az igazgatósági tagság megszűnése.-

Az igazgatósági tagság az alapszabályokban meghatározott idő elteltén kívül megszűnik, elmozdítás, lemondás vagy elhalálozás folytán.-

A K.T.183.§-a az igazgatósági tagok működési idejére nézve csak annyit állapít meg, hogy az alapítók által kinevezendő első igazgatóság működési ideje legfeljebb 3 évre terjeszthető ki; egyebekben a társaság az alapszabályok alapján tetszése szerint intézkedik és a működési időt egy évtől kezdve a megválasztottak élettartamáig ter-

jesztheti ki.-

Szokásban van úgy intézkedni, hogy az igazgatóság összes tagjai sohasem lépnek ki egyszerre, hanem vagy kisorsolás, vagy a szolgálati idő bizonyos tartamának elteltével az igazgatósági tagok egyrésze kilép, kik azonban újra választhatók.- Oly vállalatoknál különösen, melyek az igazgatósági tagok jelentékeny szakképzettségét igénylik, nem célszerű a megválasztottak működési idejét rövid időtartamra szabni, de célszerűtlen az életfogytiglani működési idő kimondásával utját vágni annak, hogy az igazgatóság újabb erőkkel felfrissíttessék.- Leghelyesebb az igazgatósági tagok egy részének időnkénti kisorsolása, mely újabb erők bevonására anélkül nyújt alkalmat, hogy a tevékenyebb régi igazgatósági tagoktól meg kellene válni.-

Nem kétséges az sem, hogy a meghatározott idő leteltével a tagság érvénye önmagától megszűnik és csak újra választás után nyeri

vissza érvényességét.-Ezt azonban nem úgy kell érteni, hogy ha pl. az alapszabályok 3 évi időtartamot írnak elő, a tagság a harmadik év utolsó napján véget ér, mert ez a K.T. 192.§-ának határozmányában utközne és egyenesen a társaság érdekei ellen volna, hanem úgy értendő, hogy a mandátum érvénye a legközelebbi közgyűlésig fennáll, ezen közgyűlést az alapszabályok által meghatározott időben az igazgatóság egybehívni köteles.-

Megszűnik a tagság elmozdítás

következtében.-A K.T. 183.§-ának értelmében:

"Az igazgatóság tagjait a netaláni kártérítési ígények épségben tartása mellett a közgyűlés bármikor elmozdithatja."A törvény szabálya abszolút; ellenkező szerződési megállapodás, a visszavonásról való lemondás nem gátolja a közgyűlést a visszavonásban.-A részvénytársaság és az igazgatósági tagok közt azonban a képviseleti viszonyon kívül szerződési, szolgálati viszony is fennállhat.-

A K.T. a kétféle viszonyt megkülönbözteti; a képviselőt^t bármikor megszüntethetőnek mondja, de csak az utóbbi viszonyból eredő kártérítési igények sérelme nélkül.-Ezek az igények az alapszabályok, a kötött szerződés, illetőleg a magánjog elvei szerint ítélendők meg.- Az elmozdítás joga kiterjed az alapítók által kinevezett első igazgatóságra is.-

Megszűnik a mandátum érvénye az igazgatósági tag lemondása folytán is.-Erre vonatkozólag a K.T.192.§-a a következőket tartalmazza:" Ha az igazgatósági tagok száma a határozatképességre alapszabályilag kikötött számra csökkent, az igazgatóság tagjai csak a közgyűlésen mondhatnak le érvényesen.-"

Eszerint az igazgatósági tagok lemondása, amíg a lemondás folytán a határozatképesség be nem áll, korlátozva nincs, sőt az alapszabályok által sem korlátozható, mert ily korlátozás a mandátum jogi természetével, de a társaság

érdekeivel is ellenkeznek.-Ha azonban valamely tag lemondása az alapszabályokban megállapított határozatképességet szüntetné meg, a lemondás érvényesen csak közgyűlésen történhetik meg, addig a lemondani kívánó tag minden felelősséget visel.-

Megszűnik végül az igazgatósági tagság az igazgatósági tag halálával és a részvénytársaság feloszlásával is.-Az előbbi esetben a személyiség megszűnván minden jogviszony is megszűnik.-Ha ily esetben határozatképtelenség áll be, a közgyűlés a lehető legrövidebb idő alatt összehívandó.-A részvénytársaság feloszlásánál a felszámolást - más intézkedés hiányában - az igazgatóság tagjai végzik, bár ezt nem igazgatói, hanem felszámoló minőségben teszik.-

3./ Az igazgatóság eljárása.

---

a./ Intern tevékenységek.

Több tagból álló igazgatóságnak eljárási szabályokra van szüksége, melyet egyszerűen ügyrendnek neveznek, részint a belső szervezet megállapítása, részint a tárgyalások módjának, a határozatok meghozatalának és végrehajtásának szabályozása végett. Ezen szabályzat körvonalait a határozatképesség megállapítása tekintetében meg kell az alapszabályokban határozni, de célszerűtlen intézkedés lenne, ha az alapszabályok kész ügyrendet

diktálnának az igazgatóságra.-

Bármiképen jön létre az ügyrend szemmel tartandó, hogy az az igazgatóságot működésében ne veszélyezze, azaz ne tartalmazzon oly részletes intézkedéseket, melyek a körülményekhez való alkalmazkodást megnehezítik, míg másfelől a törvény és az alapszabályok határozmányai szem előtt tartandók.-

Az ügyrendnek lehetőleg a következő lényegesebb pontokat kell tartalmaznia:

1./ a rendes igazgatósági ülések idejét és úgy a rendes, mint a rendkívüli ülések egybehívásának módját;

2./ a tárgyalások rendjét;

3./ a határozathozatal módját, tekintettel az alapszabályoknak a határozatképességre vonatkozó intézkedésére. E pontban meghatározható, hogy mely esetben köteles az elnök titkos szavazást elrendelni;

4./ a határozatok kihirdetésének,
illetve közlésének módját;

5./ az igazgatóság kebeléből válasz-
tandó funkcionáriusok számát és azok hatáskörét;

6./ az igazgatóság állandó bizott-
ságainak számát, szervezetét, azok működési körét
és azon módot, mely szerint eljárásukról az igazga-
tóságnak beszámolnak.-

A rendkívüli ülések egybehívását
nem lehet bizonyos számú igazgatósági tag kivánalmá-
tól függővé tenni, mert minden egyes igazgatósági
tagnak felelősségéből kifolyó joga van bármikor
követelni rendkívüli igazgatósági ülés tartását.-

Ugy a rendes, mint a rendkívüli
igazgatósági üléseket - ha az ügyrend másképp nem
intézkedik - rendszerint az elnök, vagy helyettese
hivhatja egybe.-Abban az esetben, ha úgy az elnök,
mint helyettese akadályozva vannak, vagy az
ülés egybehívását megtagadják, bármely igazgatósági

tag egybehívhatja azt jogérvényesen.-

A meghívásokban a tárgysorozat vagy közöltetik, vagy nem.-Előbbi esetben a közlötteken kívül más tárgyat felvenni nem lehet, már csak azért sem, mert a meg nem jelent tagok jogosultak ugyan-azon tárgynak újból napirendre való kitűzését követelni, mit ha az igazgatóság nem teljesítene vetojogukkal élve a felelős ségtől mentesekké válnak.

Oly ügyeket azonban, melyek elintézetlenül hagyása a társaságra anyagi károkat há-
rithatna, joga van minden egyes igazgatósági tagnak bármely ülésen felvetni, de a határozathozatalt csak az esetben követelheti, ha minden igazgatósági tag jelen van és ha az ügy eldöntése előmunkálatokat vagy előzetes vizsgálatot nem követel.-Ebben az esetben a felvetett tárgy eldöntése a lehető legrövidebb határidőben megtartandó rendkívüli ülésre tűzendő ki.-

A tárgysorozatot jogában áll az

elnöknek megállapítani, viszont minden egyes tagnak joga van sürgősségi indítványt tenni, mely fölött, így az elnapolásra irányuló indítvány fölött is, az ülés határozatilag dönt.-

A tárgyhoz szólás kérdésében az ügyrend némi megszorításokat tartalmazhat, de a többszöri felszólalás jogát egyik igazgatósági tagtól sem vonhatja meg.-Az igazgatósági ülésen felelősséggel járó határozatok hozatnak, jogos tehát azon követelmény, hogy a felelősségben részesek az ügyet minden oldalról részletesen megvitathassák.-

A határozatképességre vonatkozólag az alapszabályokba foglalt határozmány szigoruan betartandó, mivel ellenesetben a hozott határozmány megtámadható.-Annak feltételezése tehát, hogy a meg nem jelent tagok a hozott határozatokhoz utólag hozzájárulnak, még akkor sem vehető figyelembe, ha ez iránt előzetesen szóbeli ígéretet tettek.-
Ellenben ha valamely elmaradt igazgatósági tag írásbeli nyilatkozatban jelenti ki, hogy a fennforgó

tárgy vagy tárgyakra nézve javaslatba hozott, általa ismert és nyilatkozatában szószerint idézett elintézési módhoz hozzájárul, ezt az igazgatóság igenlő szavazatként elfogadhatja, de elfogadni nem köteles.-Előbbi esetben a nyilatkozat a jegyzőkönyvhöz csatolandó.-

A törvény nem írja elő, sőt legtöbb esetben az alapszabályok sem rendelik el azon kötelezettséget, hogy az igazgatósági ülésekről jegyzőkönyv vezetendő és ebbe az alkotott határozatok keletkezésük időrendjében beiktatandók.-A határozatok papírratételének mellőzése nem rontja ugyan le azok érvényességét és az igazgatósági tagoknak határozataik tekintetébeni felelősségét. Eltekintve a rendszeres ügyvitel következményeitől, az ülések jegyzőkönyvének pontos vezetése azért is szükséges, hogy a határozat megalkotásában résztvett igazgatósági tagok együttes felelősége, valamint azoknak, akik a határozathozá-

talban részt nem vettek, illetve annak ellene mondtak, a felelősségtől való mentességük minden kétséget kizárólag megállapítható legyen.-

A jegyzőkönyvnek, mely az igazgatósági ülésekről vezettetik, minden határozatot szószerinti szövegében tartalmaznia kell.-A határozatot megelőzi az előadvány rövid feljegyzése.- Ha a határozat írásbeli beadványra van alapítva, elegendő az előadványban a tárgy megnevezése mellett ezen iratra hivatkozni és annak tartalmát, a keletre, esetleg a beadvány iktató-számára való hivatkozással röviden felemlíteni.- Szóbeli előterjesztéseket a jegyzőkönyvben már részletebben kell ismertetni, de a tárgyra szorosan nem tartozó mellékkörülmények és aprólékos részletek feljegyzése mellőzendő.-

Az előadványt a hozott határozat feljegyzése követi.-A határozatot az elnök mondja ki és pedig lehetőleg akként, hogy a szó-

szerint jegyzőkönyvbe vehető legyen.-A rövidség itt is kívánatos,de nem a szabatoság rovására, mely megköveteli,hogy a határozat minden részlete feljegyeztessék.-Ha a határozatban számösszeg fordul elő,az mindenkor betűvel is kiírandó.-

A kisebbség külön véleményének jegyzőkönyvbe vételét a többség megengedheti, de meg is tagadhatja,miután e különvélemények szokás szerint nem tárgyai a jegyzőkönyvnek és mert,ha a kisebbséget képező igazgatósági tagok a felelősségtől menekülni óhajtanak,ezt nem eltérő véleményüknek vagy vétőjüknek a jegyzőkönyvbe való foglalásával,hanem csakis a K.T.191.§-a által előírt módon érhetik el.-

A jegyzőkönyv lehetőleg az ülés folyamán elkészítendő és az ülés végén felolvasandó.-Előbbi azért szükséges,mert sokszor gyors intézkedést igénylő üzleti ügyekről van szó, amelyekre nézve a hozott határozat végrehajtásával

a jegyzőkönyvnek a következő napon eszközözlendő elkészítéséig, annál kevésbbé annak a következő ülésben való hitelesítéséig várni nem lehet.-

Az igazgatóság azonban enélkül is felhatalmazhatja a végrehajtással megbizottakat a határozat fogantatosítására.-

A jegyzőkönyv aláírása, illetve hitelesítése körül különböző szokások állanak fenn.

Néhol a jegyzőkönyvet csak az elnök és a jegyző írják alá, máshol még ezeken kívül egy-két hitelesítő tag is; ismét egyes helyeken az ülésben résztvett összes igazgatósági tagok, vagy csak azok, kik a hozott határozatokhoz hozzájárultak.-Ez iránt tehát az ügyrendben kell intézkedni.-

Legcélszerűbb az, ha az összes jelenvoltak aláírásával hitelesítettik a jegyzőkönyv.-Ez nem jelentti azt, hogy az aláírók a bennfoglalt összes határozatokhoz hozzájárulnak és a K.T.191.§-a szerint érvényesítendő vétőjogukról lemondanak.- A jegyzőkönyv aláírását bármelyik igazgatósági tag meg-

tagadhatja, ami nem eredményezi a felelősségtől mentességet.-Az aláírás megtagadása a jegyzőkönyv végén felemlithető, különösen ha a határozatképesség csak így módon konstatalható.-

Az igazgatóság határozatai az érdekeltekkel a körülményekhez képest különböző módon közölhetők.-Szóbeli közlésnek van helye oly egyénnel, pl. a társaság közegeivel szemben, kiket az igazgatóság, annak elnöke, vagy a vezérigazgató maga elé idézhet.-Fontosabb határozatok, pl. megbízást, felmondást, stb. tartalmazók azonban vétbizonyítvány mellett írásban közlendők.-Írásban közlendők azon határozatok is, melyek nem a társaság szolgálatában állók tudomására hozandók.-Az írásbeli közlés alakja a jegyzőkönyvi kivonat, mely a határozatot szó szerinti szövegében tartalmazza, és a levélbeli közlés, mely csak a határozat lényegére, illetve annak az illetőt érdeklő részére terjed ki.-Az utóbbi szokásosabb és inkább

megfelel az üzleti ügyvitel követelményeinek.-
Fontosabb határozatokat, kötelezettségeket tartalmazó közlések cégjegyzendők.- Kevésbé lényegeseket az elnök, a vezérigazgató vagy más megbízott írhatja alá, de a szövegben annak kiemelésével, hogy a közlemény az igazgatóság határozatán alapszik, míg a cégjegyzésekkel ellátott közlésekben a többes szám első személyében lehet beszélni.-

Fontosabb az igazgatósági határozatok nyilvános közzététele, vagyis a társaság hirdetéseinek felvételére alapszabályilag kijelölt lapban esetleg más lapokban, vagy körlevelek, esetleg falragaszok útján eszközendő kihirdetése.

Erre nézve főleg azon közléseket kell figyelembe venni, melyeket a törvény rendel el. Ilyenek: a részvényekre eszközendő befizetések iránti felhívások, a közgyűlés egybehívását és annak tárgysorozatát tartalmazó hirdetések, az évi jelentés és mérleg közzététele, felszámolás

esetén a hitelezők felhívása követelésük érvényesítésére, kimutatások közzététele a felszámolás folytán, stb.-

Az igazgatóság határozatai a közgyűléshez csak az esetben fellebbezhetőek, ha ezt az alapszabályok kifejezetten megengedik.- Fellebbezési fórumként csak a közgyűlés szerepelhet, más közeg, például a felügyelőbizottság ilyenné semmi esetben sem minősíthető.- Ha az alapszabályok nem rendelkeznek akként, hogy a határozatok birtokon belül fellebbezhetőek, mindig birtokon kívüli fellebbezés értendő.-

Az igazgatóság végzi a részvénytársaság teljes ügykezelését.- Ez intézi a gazdasági és a nem gazdasági jelentőségű ügyeket.- Az igazgatóság kezébe fut össze a részvénytársaság életműködésének minden szála.- Különös fontossággal bír e kérdésben az üzletvezetés és a gazdasági javak nyilvántartása, az ezekkel való gazdálkodás,

stb. Ezen üzleti tevékenység főképen az irodai és számviteli ügykezelés szempontjából vizsgálandó részletesebben. Az irodai és számviteli ügykezelés tekintetében a legfontosabb teendők közé tartozik az üzleti könyvek beszerzése és vezetése. - Erre való tekintettel idézzük a K.T.25.§-ának első bekezdését, mely az üzleti könyvek külalakjára nézve a következő kötelezettségeket tartalmazza: " Minden kereskedő köteles bekötött, lapenként folyószámmal ellátott és átfűzött könyveket vezetni, melyek ügyleteit és vagyoni állását teljesen feltüntetik; emellett azonban szabadságában áll a könyvelés bármily módját s ennél bármily élő nyelvet használni." A K.T.29.§-a az üzleti levelezés megőrzésére és kezelésére vonatkozik: " Minden kereskedő köteles a kapott üzleti leveleket megőrizni, az általa küldöttek másait pedig - másolat- vagy lenyomatban - egy másolati könyvbe időrendben bevezetve megtartani. -"

Eszerint az üzleti értékek, okmányok és levelek megőrzésére és rendbentartására szükséges felszerelések okvetlenül beszerzendők. Másolat vagy lenyomat helyett a küldött levelek fogalmazványainak megőrzése nem felel meg a törvény követelményeinek.-

b./ Az igazgatóság eljárása harmadik szemé-
lyek irányában.-

Az igazgatóság feladatai sorában jelentékeny helyet foglal el a cég jegyzése, mint oly ténykedés, mely az igazgatóság akaratnyilvánításának írásbeli uton történő kifejezését képezi.-Mindazon kötelezettségek, melyeket az igazgatóság a társaság nevében elvállal, amennyiben az elvállalás írásbeli uton eszközöltetik, csak akkor érvényesíthetők, ha az akaratnyilvánításnak a kereskedőkre nézve törvényileg megállapított azon módja alkalmaztatik, melyet a cég jegyzésének nevezünk.-

A társaság nevében kötött szerződések tehát csak akkor kötelezik a társaságot feltétlenül, csak akkor érvényesül a K.T. 188.§-ában foglalt azon határoz-
mány, hogy harmadik személyek irányában az igazga-
tóság tagjai a társaság nevében teljesített cse-
lekményekért és az elvállalt kötelezettségekért
személyesen nem felelősek, ha a vonatkozó írásbeli
kijelentések az alapszabályokban megállapított
módon eszközölt cégjegyzéssel vannak ellátva.-

A cégjegyzésnek itt kiemelt
joghatálya azonban nem jelenti azt, hogy az igaz-
gatóság által a társaság nevében elvállalt, szó-
beli megállapodásokban gyökerező kötelezettségek
a társaság ellen nem érvényesíthetők, de jelenti
azt, hogy ahol a törvény, mint például a váltóbeli
kötelezettségekre nézve, írásbeli kijelentést igé-
nyel, ezen kijelentés csakis akkor érvényes, ha alap -
szabályszerű cégjegyzéssel van ellátva.-Nem je -
lenti továbbá a fent kitüntetett jogelv azt sem,

hogy egyes igazgatósági tagok, sőt a K.T.193.§-a értelmében más meghatalmazottak is, kötelezettségeknek a társaság terhére való elvállalásával meg nem bizhatók, mert ily meghatalmazással az igazgatóság - megbizásának jogi természeténél fogva - bárkit elláthat, mely esetben a szerződés az igazgatóság által megkötöttnek minősítendő.-Ez esetben is a kötelezettség elvállalásának a cég rendszeres jegyzésével ellátott meghatalmazáson kell alapulni.-A fent említett jogelv felsőbb bíróságaink gyakorlatában is kifejezésre jut.-

Kérdés lehet az, hogy csak az igazgatóság valamennyi tagja együttesen jegyezheti-e a céget érvényesen, vagy nem kívántatik-e az érvényességhez valamennyi igazgatósági tag cégjegyzése.- Igaz ugyan, hogy az egész igazgatóság mint ilyen a részvénytársaság képviselője és így a cégjegyzésnek is az összes tagok részéről kellene történnie, azonban a K.T.a forgalom könnyi-

tése érdekében ezt nem kívánja, hanem az alapszabályokban megállapítani engedi, hogy a céget két-három tag együtt, sőt bármely tag külön-külön is jegyezhesse.-Ellenben érvénytelen volna oly alapszabályintézkedés, mely valamely igazgatósági tagtól a cégjegyzési jogot teljesen megvonná;ugyszintén ha azt egy tagnak csak egy másik tag akadályozása esetére adná meg.-

Bármiként legyen azonban az alapszabályokban az igazgatóság cégjegyzési joga szabályozva, a K.T.186.§-a 2.bekezdése szerint:

" A társaságot illető kézbesítések érvényességére elegendő, ha azok az igazgatóság valamelyik tagjának kezéhez történnek." Ez az kézbesítések könnyítését célozza.-

A cég jegyzésére vonatkozólag a K.T.185.§-a következőkép intézkedik: " Az igazgatóság a társasági cégjegyzést az alapszabályok értelmében eszközli.-Maga a cégjegyzés akkép történik, hogy a jogosítottak a társasági céghez saját aláírásaikat csatolják.-"

E határozmány mindenekelőtt arra kötelezi a cég jegyzésével megbizottakat, hogy a társaság cégét, azaz kereskedelmi nevét okvetlenül ki-tüntessék és ahhoz saját aláírásaikat is csatolják és pedig oly módon, miként nevüket névaláírásuk hitele-sítése alkalmával aláírták.-A fenti intézkedés kie-gészítéséül szolgál a K.T.14.§-ának következő ha-tározmánya: " A részvénytársaságok és a szövetkezetek cégükben határozottan mint ilyenek jelölendők meg."

A K.T.11.§-a akként intézkedik, hogy a cégaláírók saját nevüket és pedig legalább vezetéknevüket kö-telesek használni.-A törvény ezen intézkedéseinek figyelembevételével, az igazgatóság által eszközlendő cégjegyzés szabályait a következőkben állithatjuk össze:

- 1./ A cégszövegbe mindenek-előtt a társaság cége /: címe :/ foglalandó be.-
- 2./ Ezen címnek azt, hogy a tár-saság részvénytársaság, vagy szövetkezet kifejezetten tartalmaznia kell.-

3./ A társaság címéhez a jogosítottak saját nevüket csatolják.-

4./ Az aláírt név az aláírónak saját polgári neve kell hogy legyen, a keresztnév kiírása azonban, ha az illető azt a névhitelesítéskor nem használta, mellőzhető, sőt mellőzendő.-Ezen törvényes határozmányoktól eltérő intézkedéseket az alapszabályokba felvenni nem lehet, egyebekre nézve azonban a cégjegyzés módját az alapszabályokban kell meghatározni.-

Áttérünk ezekután azon kérdésre, hogy a társaság cégének jegyzésére az igazgatósági tagokon kívül mások is felhatalmazhatók-e.-Nem szenved kétséget, hogy a K.T.37.§-a által minden kereskedőnek megadott azon joggal, hogy cégvezetőt állíthat, a részvénytársaság, valamint ennek képviselője, az igazgatóság is élhet, feltéve, hogy ettől az igazgatóságot az alapszabályok el nem tiltják.-Errenézve két esetet kell megkülönböztetnünk.-Egyik az, hogy a cégvezető alkalmazását az alapszabályok határozzák meg és

azok írják körül, hogy a cég a cégvezető által miképp vezettségük. - Másik eset az, hogy az alapszabályok ily intézkedést nem tartalmazván, cégvezetőt az igazgatóság saját elhatározása alapján állít és annak jogkörét körülírja. - Első esetben a cégnek a cégvezető által eszközölni való cégjegyzése tekintetében szorosán az alapszabályokhoz kell alkalmazkodni; utóbbi esetben pedig a K.T.40.§-ának első bekezdése irányadó, mely szerint: "A cégvezető köteles az aláírásnál saját nevét a cégvezetésre vonatkozó toldással csatolni."

E határozmány értelmében az igazgatóság cégvezetője a céget oly toldással vezeti, melyből kitűnik, hogy a cégvezetőtől származik. - Ezen toldás rendszerint a p.p.betűknek /: per procura :/ neve elé írásában áll, de írható például ezen szó is: " helyett."

Sem alapszabályszerű intézkedésekkel, sem közgyűlési határozatokkal nem rendelhető el, miszerint az igazgatóság cégjegyzése a cégvezető

beleegyezésétől tétessék függővé, mivel ez esetben a cégvezető az igazgatóságnak nemcsak mellé, -hanem fölé emeltetnék, ami az igazgatóság törvényileg meghatározott jogkörébe ütközik. -Ellenben az igazgatóság - felelősségéből folyó jogánál fogva - kikötheti, hogy a cégvezető a céget esetről-esetre csak az igazgatóság beleegyezésével jegyezhesse. - Ha azonban ily kikötés nem történt, a cégvezető minden intézkedés bevárása nélkül, gyakorolhatja cégjegyzési jogát, anélkül, hogy ezen ténykedés által az igazgatóság a felelősség alól mentesülne. -

Figyelemben tartandó továbbá, hogy a K.T.41.§-a értelmében a cégvezetési felhatalmazás az illetékes törvényszéknél minden esetben bejelentendő és a cégvezető cégjegyzési aláírása ugyanott hitelesítendő, illetve hitelesítve bemutatandó; valamint, hogy a K.T.42.§-a értelmében a cégvezetési felhatalmazás megszűntét bejegyzés végett szintén be kell jelenteni. -

Végül még azon kérdést kell el-

dönteni, hogy az igazgatóság minden kiadványa ellátandó-e cégjegyzéssel? E kérdésre a választ a cégjegyzés célja adja meg, mely nem más, mint kifejezésre juttatása valamely kötelezettség a társaság nevében történő elvállalásának. Ebből önként következik, hogy pl. értesítő levelek, felhívások, hirdetések, belkezelési iratok, stb., melyek kötelezettség elvállalását nem tartalmazznak, cégjegyzés nélkül adhatók ki, sőt kiadhatók egyes, erre felhatalmazott hivatalnokok aláírásával is. -

4./ A képviseleti jog.
- - - - -

A K.T.186.§-a a képviseleti jogról a következőkben rendelkezik: "A részvénytársaságot hatóságok és harmadik személyek irányában az igazgatóság képviseli.-A társaságot illető kézbesítések érvényességére elegendő,ha azok az igazgatóság valamelyik tagjának kezeihez történtek."

E határozmány az igazgatóság hatáskörébe utal minden oly cselekményt,mely a megbízónak a megbízott általi képviselése körébe tartozik,vagyis az igazgatóság van hivatva arra,hogy

a társaságot bíróságok, hatóságok és harmadik személyekkel szemben képviselje.-Ezen teendőknek a törvény által az igazgatóságra ruházása részint a részvénytársaság helyzetében, részint az igazgatóság, mint a társaság egyedül törvényes és állandó képviselője, mandátumának természetében gyökerezik.-A társaság a maga egészében önmagát nem képviselheti, mivel saját működése csak a közgyűlés tartamára szorítkozik, ellenben az igazgatóság, mint a társaság állandó képviselője, az összes ügyek intézésével lévén megbizva, természetes, hogy ezen ügyek sorába a külképviselőnek, mint az igazgatóság benső működésével szoros kapcsolatban állónak és legtöbbszörre abból eredőnek befoglalva kell lenni.-

A törvény 183.§-ával szemben állónak tűnik fel a 193.§-ban foglalt következő intézkedés:"A társasági ügyek vitelével, valamint a társaságnak az ügyvitelre vonatkozó képviselőjével más meghatalmazottak, vagy a társaság hivatalnokai is megbizathatnak.-Ezekre általában a jelen törvénynek

a kereskedelmi meghatalmazottakra vonatkozó intézkedései nyernek alkalmazást."

Ezen rendelkezés azt látszik bizonyítani, hogy a társaság az alapszabályokba, vagy közgyűlési határozatokba foglalt oly határozmányokat alkothat és léptethet életbe, melyek folytán az igazgatóságon kívül még más közegek is megbízhatók oly funkciók végzésével, melyek a törvény által az igazgatóságra ruházott hatáskör keretébe tartoznak.-

A K.T.193.§-ában foglalt rendelkezés azonban nem tartalmaz egyebet, mint azt, hogy az igazgatóság képviseleti jogának szükség esetén másokra átruházására kifejezetten is feljogosíttassék.-Ha ugyanis a törvénynek az lett volna az intenciója, hogy a társaság jogosult az igazgatóságon kívül még más, oly képviselőt is állítani, akire az igazgatóság hatásköre kisebb-nagyobb mérvben átruházható, akkor nem mondaná a K.T.190.§-a: "Az igazgatóság jogkörének az alapszabályokban vagy közgyűlési határozatban megállapított korlátozásai harmadik személyek irá-

nyában joghatállyal nem bírnak."

Világos ennél fogva, hogy a K.T. 193.§-a nem a közgyűlést, hanem csakis az igazgatóságot jogosítja fel arra, hogy a társaság képviselőivel más meghatalmazottat maga helyett megbízasson; mely értelmezés helyességét bizonyítja az is, hogy ezen helyettesekre a kereskedelmi meghatalmazottak tekintetében fennálló törvénytartalmakat alkalmazza.-

Az alábbiakban részletesen vesszük vizsgálat alá az igazgatóság képviselői jogát.-

Elsősorban az igazgatóság képviseli a részvénytársaságot a bíróság előtt.- E tekintetben az igazgatóság a következőkre jogosult: különös meghatalmazás nélkül pereket indíthat, folytathat, egyezséget köthet és a pert leteheti; alperesként perbe állhat, jogorvoslatokkal élhet, általában bíróság előtt a társulatot minden felmerülhető ügyben képviseli és a társaság érdekeit minden törvényes eszközzel védelmezi és érvényre juttatni köteles.

Egy kivételt azonban a K.T.szükségkép mégis megállapít, midőn az igazgatóság nemcsak nem köteles, de nem jogosult a társaságot képviselni. E kivételt a K.T.197.§-a tartalmazza, mely elrendeli, hogy a társaság által az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság ellen indítandó perekben a társaságot a közgyűlés által megválasztott, esetleg az illetékes törvényszék által kirendelt meghatalmazottak képviselik.-

Az igazgatóság a társaság nevében perbe állani jogosítva lévén, önként következik, de a K.T.193.§-a is tartalmazza, hogy meghatalmazottat is állíthat, azaz ügyvédet vallhat.-Az ügyvéd részére kiállítandó meghatalmazás cégjegyzéssel látandó el és lehet általános vagy szűkebb körű.-

A társaságot illető kézbesítések tekintetében a K.T.azon intézkedést tartalmazza, hogy elegendő, ha azok az igazgatóság valamelyik tagjának kezeihez történnek.-Ezen határozmány tiltó

intézkedést is involvál, azt, hogy a kézbesítés csakis az igazgatóság valamely tagjának kezeihez történhetik. Tisztviselő, sőt a cégvezető kezéhez történt kézbesítés érvénytelen.-Kifüggesztés által történő kézbesítésnek a kereskedelmi ügyekben követendő eljárás tárgyában kiadott I.M.rendelet 26.§-a értelmében csak akkor van helye, ha az átvételre jogosított sem a lakásán, sem a társaság üzleti helyiségében nem található.-A kifüggesztés azonban csak az illető lakásán történhetik és ennek megtörténtéről az üzleti személyzet is értesítendő.-

A részvénytársaságok ügyeire nézve illetékes bíróságokon kívül a társaság képviselőinek szükségessége azon hatóságok előtt is felmerül, mely közigazgatási-, illeték- és iparügyi dolgokban a társasággal érintkezésbe lépnek.-Amennyiben ezen hatóságokhoz az igazgatóság a társaság nevében írásbeli beadványokat intéz, azok mindannyiszor cégjegyzéssel látandók el, szóbeli érintkezés alkalmával

pedig a társaságnak egy igazgatósági tag általi képviseltetése elégséges. Ha annak igazolása szükséges, hogy az illető tagja az igazgatóságnak és mint ilyen a társaságot képviselni jogosult, az igazolás vagy cégjegyzéssel ellátott felhatalmazás, vagy a cégjegyzék hitelesített kivonatának felmutatása által történik.-

Végül az igazgatóság képviseli a társaságot harmadik személyek irányában is.- Harmadik személyeknek minősítendőők mindama cégek és egyének, kik a társasággal bármilyen üzleti összeköttetésben állanak; ugyszintén a részvényesek is, kik a társaság nevében csak a közgyűlésen léphetnek fel; minden más alkalommal ép oly magánegyének, mint a társaság hitelezői, adósai, vevői, stb.-

Magánszemélyekkel szemben a legfőbb képviseleti jog az igazgatóságot illeti ugyan, de ennek a társulati tisztviselőkre és alkalmazottakra átruházása legtöbbször nem mellőzhető.- Arról, hogy

mely tisztviselő magánosokkal szemben mily ügyekben és mily mérvben képviselheti a vállalatot, külön rendelkezésekkel intézkednek és itt csak annyib, hogy a társaságot kötelező terhes szerződések kötésére nem igazgatósági tagok csakis az igazgatóság szabályszerű felhatalmazásának birtokában jogosultak.-

A társaságnak magánegyénekkel szemben való képviseletére nézve az irányadó alapelvet az üzleti titoktartás képezi, mely ugy az igazgatóság tagjaira, valamint az igazgatóságtól nyert felhatalmazás alapján eljáró tisztviselőkre azon kötelességet hárítja, hogy a tervek, üzleti összeköttetések, üzemeredmények, szerződések és a vagyonállásra vonatkozó adatok harmadik személlyel szemben titokban tartandók.-Kivételnek csak akkor van helye, ha bizonyos ügyek megismertetése, valamely transzaksió létesítése okából szükségessé válik, mely kivételes eseteket azonban, soha sem az egyes igazgatósági tagok, annál kevésbé a tisztviselők

és alkalmazottak, hanem mindannyiszor és esetről-
-esetre az igazgatóság állapít meg.-

A részvényesek is harmadik személyeknek tekintendők, másoknál több jogot e tekintetben ezek sem követelhetnek maguknak.-- Az igazgatóság csak a közgyűlésen köteles a vagyonkezelésre és az üzleti működésre vonatkozó előterjesztéseket tenni, felvilágosításokat adni, interpellációkra válaszolni és terveit megismertetni.-Egyes részvényesekkel szemben, valamint a hitelezőkkel és adósokkal szemben is, az igazgatóság feladata csak az, hogy ezeket azon személyes ügyeik állása felől tájékozza, melyek a társasághoz való viszonyukon alapulnak.-Ellenben köteles megtagadni minden felvilágosítást, mely nem tartozik szorosan a személyes viszonyon alapuló üzleti összeköttetésre.-

A képviseleti jogból fakadó további kérdésekkel, mint különösen a kötelezettségek és felelősség kérdésével nem foglalkozunk, mivel

az már kitűzött célunkon, az igazgatóság szervezeté-
nek és működésének megvilágításán kívül fekszik.-

5./ Felhasznált forrásművek.

- Neumann Ármin : A kereskedelmi törvény magyarázata.-
Budapest, 1895.II.kiad.
- Klupaty Antal : A magyar kereskedelmi jog kézikönyve.-
Budapest, 1894-95.-
- Nagy Ferencz : A magyar kereskedelmi jog kézikönyve.-
Budapest, 1901.V.kiadás.
- Nagy Ferencz : A kereskedelmi társaságok jogi természete.
Budapest, 1878.
- Kuncz Ödön : A magyar kereskedelmi és váltó jog váz-
lata.-Budapest, 1928.-
- Szende Péter P. A magyar hitel jog I.kötet.-A kereske-
delmi törvény és a reá közvetlenül
vonatkozó joganyag.-
Budapest, 1929.-